

FÖRSVARETS

FORUM

nr 4 • 2013

Försvarsmaktens personaltidning

"Nato? Nej tack"
– stor intervju med
försvarsutskottets
Peter Hultqvist

**Med Black Hawks
i Afghanistan**

**Jan tog steget
och karriärväxlade**

**TILL SJÖSS
MED SARA**
Möt mångsysslaren på ME 03

LYCKAD MINRÖJNING I ÖSTERSJÖN • SÅ PÅVERKAR DU PRIO • MÖT BUGGKUNGEN TONY

INNEHÅLL

7-9

11-13

17-20

Aktuellt: Komplet broschyserie	3
Vanligaste sökorden	5
Så förbättrar du Prio	6
Fokus: Karriärväxling	7-10
En framtida försvarsminister?	11-13
Svarthökar i Afghanistan	14-15
På jobbet: Möt skepparns högra hand	17-20
Åsikten och Bilden	22-23

FÖRSTASIDAN

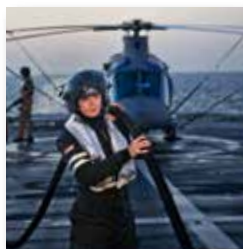

FOTO:
ANNA NORÉN/
COMCAM

Ett viktigt monument

När den här tidningen kommer ut har det gått några dagar sedan Hans Majestät Konungen invigde veteranmonumentet "Restare" på Djurgården här i Stockholm.

Uppdraget från regeringen till Försvarsmakten var att uppföra ett monument som hedrar alla de som på olika sätt tjänat Sverige utomlands, alltså inte bara soldater och sjömän.

Många har haft synpunkter på utformningen av monumentet. Självt väljer jag att fokusera på det faktum att veteranernas insatser för vårt land och för freden allt mer uppmärksammas – det är det avgörande. Monumentet och veterandagen (som numera har statsceremoniell status) är bara två exempel. Men fortfarande finns det mycket att göra – i Försvarsmakten och i samhället i övrigt.

Försvarsmakten måste bli en tydligare del av samhället. Där medborgarna har en relation till oss och känner tilltro och stolthet över det vi gör och över dem som med livet som insats löser de uppgifter våra folkvalda beslutat om, i Sverige och utomlands.

Att vi synliggör och hedrar våra veteraner är ett sätt. Ett annat är att vi själva är goda ambassadörer för Försvarsmakten och med stolthet berättar om allt det vi levererar med kvalitet.

För det gör vi. Och det oaktat anställningsform. Ibland nås jag av signaler att vissa personalkategorier av andra uppfattas som mindre värda eller viktiga. Ingenting kan vara mer fel. Civil eller militär. Officer eller soldat. Kvinna eller man. Alla är vi en kugge i maskineriet Försvarsmakten.

Nu gäller det att vi fortsätter arbetet med den för oss helt avgörande försvarsreformen. Att vi rekryterar och fyller upp krigsförbanden. Att vi ser till att de som börjar hos oss också stannar kvar. Att vi övar. Men inte minst – att vi tar hand om och hedrar dem som redan gjort sin insats.

Försvarsmakten är ett starkt lag. Nu och i framtiden.

Sverker Göranson
Överbefälhavare

REDAKTIONEN

Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. kontakt: ff-red@mil.se telefon: 08-788 88 88 (Informationsstaben)

ansvarig utgivare
ERIK LAGERSTEN, informationsdirektör

Nästa manusstopp: 10 juni 2013
Beräknad utgivningsdag: 2 juli 2013

redaktör
DAG ENANDER
Försvarsmaktens informationsstab

grafisk formgivare
EVA KENT
FMV, Grafisk produktion, Stockholm

Tryckt hos Elanders Sverige AB

Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245

De går 45 mil för en outnyttjad samhällsresurs

I juli kommer veteraner från Sverige, Norge och Danmark att gemensamt gå från Ystad till Hindås utanför Göteborg i en 45 mil, 16 etapper och drygt två veckor lång marschturné. Målet är att få mer uppmärksamhet kring de tusentals svenskar som gör fredsbevarande insatser runt om i världen i FN:s

tjänst, och som sedan kommer tillbaka till Sverige med nya insikter och kunskaper.

– Vi i Sverige måste bli mycket bättre på att ta till vara på den resurs som våra veteraner utgör. Den finns här mitt framför oss, och vi behöver bara tacka och ta emot. Jag är övertygad om att veteraner har kun-

skaper och insikter som är ovärderliga för såväl samhället som för näringslivet, säger Lars-Göran Nyholm, initiativtagare till Fredsbaskermarschen.

Läs mer på:

www.fredsbaskermarschen.se

Komplett broschyrserie

Över 400 000 personer är engagerade i Försvarsmaktens frivilliga försvarsorganisationer. Denna viktiga del av Sveriges försvar ges nu utrymme i den nya broschyren "Fyrahundra tusen".

– Informationen med de ingångar som frivilliga försvarsorganisationerna kan erbjuda kompletterar våra tidigare broschyrer, säger Charlie Herolf, ansvarig för yrkesinformation på HR-centrum.

Broschyrerna "Värt att försvara", "Nittio dagar", "Med omedelbar verkan" och "Hårt och mjukt" kompletterar information som tidigare inte funnits tillgänglig i denna form.

Frivilligorganisationerna bedriver en omfattande ungdomsverksamhet, vilket ger många intresserade personer en första kontakt med Försvarsmakten, ingångar som kan mynna ut i att det generella rekryteringsbehovet uppfylls.

Broschyrerna är framtagen i samarbete mellan de frivilliga försvarsorganisationerna och Försvarsmakten.

Beställningsinstruktion finns på intranätet emilia.

Samarbete viktigaste erfarenheten från storövning

Det blir viktigare och viktigare att samöva myndigheter och aktörer emellan – så kan samverkansövningen Emerentia 13 i Göteborg summeras.

– I den här omfattningen är det inte vanligt att vi övar i dag, det är lite unikt, säger övningsledaren överstelöjtnant Lars-Gunnar Olsson.

Övningen som är en av de större i sitt slag i Sverige i år, bedrevs i huvudsak i Göteborgs hamn från Älvsborgsbron och ut till farlederna som är vattenvägen in mot Göteborg.

Från Försvarsmakten deltog cirka 800 soldater ur Fyrtioförsta och Fyrtioandra hemvärnsbataljonerna, Hundratre-tioandra säkerhetskompani Sjö, Sjuttonde bevakningsbåtskompaniet och Göteborgs garnisons insatsledningsstab.

Scenariot under övningen var att olika hot och händelser mot platser i Europa gjorde att skyddet av hamnen har förstärkts och medförde en förhöjd skyddsnivå. Liksom vid tidigare övningar av detta slag låg ett tänkt regeringsbeslut till grund för insatsen. Därefter händer en mängd olika händelser och inspel som bataljonsledningarna fick ta ställning till och agera i.

Ungefär 30 procent av Sveriges utrikeshandel passerar via Göteborgs hamn och 50 procent av råoljeimporten. Hamnen har en stor strategisk betydelse för samhället och är

en viktig del av Sveriges transport- och logistiksystem. Göteborgs hamn är ett av Sveriges högst prioriterade skyddsobjekt.

TEXT: ULRIKA ROOS/FÖRMEDC
FOTO: ADAM LUNDKVIST/
FÖRMEDC

CITATEN – Ryska Påsken Special

"Vi reagerar inte på allting. Vi är inte uppe på allting. Det ska man inte göra. Flygvapnet går upp när det finns speciella skäl att gå upp."
Utrikesminister Carl Bildt till SvD.

"Jag tror att man ska ha is i magen och en nykter syn när det gäller ryssarna. Jag ser det inte som ett allvarligt hot att vi inte åkte ut med två flygplan."
Torbjörn Björklund, Vänsterpartiets representant i försvarsutskottet till SvD.

"Det finns inget sakligt underlag för påståendet att de övade anfall mot Sverige. Även det svenska flygvapnet är ute och flyger över Östersjön, ibland i närheten av ryskt territorium."
Utrikesminister Carl Bildt till DN. Bildt tyckte också att debatten om de ryska planen blivit "rätt hysterisk".

Ny funktion öppnar dörrar till civila arbetsgivare

För att Försvarsmakten ska lyckas med sin nya personalförsörjning krävs nära samarbete med civila arbetsgivare och organisationer. Därför har funktionen Arbetsgivarrelationer skapats vid personalstaben på Högkvarteret.

– Vi kommer ha ett övergripande och sammanhållet ansvar för arbetet med arbetsgivare och organisationer utanför Försvarsmakten, säger förvaltare Jakob Kretschmer på Arbetsgivarrelationer.

Arbetsgivarrelationer stödjer förbanden genom att vara en central dörröppnare mot större företag och organisationer i syfte att underlätta för arbetet med dessa både regionalt och lokalt.

– Just nu ligger huvudfokus på att lyfta fram och skapa goda exempel på samarbeten med andra organisationer som vi sedan sprider till övriga förband, säger Jakob Kretschmer.

Funktionen har under våren påbörjat förbandsbesök för att informera om verksamheten

och att samla in information och synpunkter från förbanden.

– Vi har nu ett antal samarbeten på gång och förhoppningen är att de kommer att bidra till att både förenkla rekryteringen av ny personal och att öka incitamenten för att behålla vår befintliga personal avtalsperioden ut, säger Mia Jungefors, HR-strateg vid Arbetsgivarrelationer.

– Målet med ett samarbete är givetvis att skapa fördelar för både Försvarsmakten, för orga-

nisationen och för individen. Dessutom vinner samhället på ett samarbete eftersom det handlar om en samhällsreform, säger Göran Oscarsson, chef Arbetsgivarrelationer.

En affärsplan har utarbetats och funktionen arbetar nu med att kontakta centrala organisationer och koncernbolag för att informera om Försvarsmaktens nya personalförsörjning och för att föra en dialog om samarbeten. Dessutom tas ett stödpaket i form av broschyr riktad mot

Har ditt förband pågående samarbeten med civila aktörer som är värda att lyftas fram även till andra förband?

Vill du starta upp samarbeten och behöver stöd i detta?

Har ditt förband någon övning eller något evenemang på gång som vore intressant för andra arbetsgivare eller organisationer att titta på?

Kontakta gärna funktionen för Arbetsgivarrelationer på arbetsgivarrelationer@mil.se

arbetsgivare, bildspel att användas vid besök hos företag och riktlinjer för kommunikation är under produktion och beräknas vara tillgängligt före sommaren.

TEXT: JAKOB KRETSCHMER/PERSB

Gillade jockar och mystisk must

Vad söker egentligen svenskar efter när de hamnar på någon av våra webbplatser? Här är de vanligaste sökorden under april på Google som lett till ett besök på domänen forsvarsmakten.se

Försvarsmakten
mil.se
gmu
mil
afghanistanbloggen
försvaret
forsvarsmakten.se
omplaceringshundar
must

13116
2117
1488
1037
799
695
489
406
315

Bli en bättre lärare

Är du sugen på att komplettera din pedagogiska verktygslåda?

I boken Nätbaserat lärande i Försvarsmakten får du en introduktion till hur du kan använda internet för att komplettera ett traditionellt sätt att utbilda.

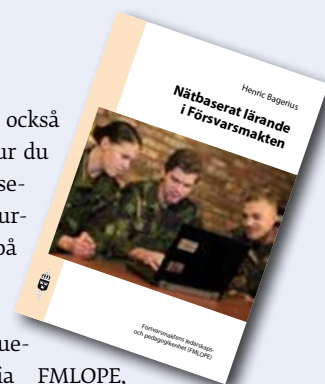
Boken sätter fokus på de pedagogiska möjligheterna och utmaningarna med nätet och diskuterar bland annat hur man med samarbetsverktyg som blogg, wiki, diskussionsforum, chatt och nätmöte kan skapa mer flexibla former för lärande.

Du får också veta hur du organiserar kurser på nätet.

Boken distribueras via FMLOPE, inom kort också som i PDF-format på intranätet emilia.

TEXT: CHARLOTTE PETERSSON/MHS H

FOTO: PETER AKSBERG/MHS H

680 000

680 000 människor. Ungefär så många bor det i ett Göteborg eller två Malmö.

Så många civilanställda kommer Pentagon att permittera utan lön i sammanlagt 11 dagar under resten av året – allt för att klara av den ansträngda ekonomin för USA:s försvarsmakt. Från början var tanken att antalet permitteringsdagar skulle vara de lagligt maximala 22.

Välbesökt seminarium med nytt namn

För fyra år sedan hölls det första rekryteringsseminariet inom Försvarsmakten. Då låg fokus på just rekrytering – nu är inriktningen istället på personalförsörjning, vilket också speglar sig i namnbytet.

– Det har varit bra dagar och vi kan konstatera att personalförsörjningsperspektivet bara blir större och komplexare, men vi måste kunna hantera hela flödet, säger Lena Sköld, chef för Försvarsmaktens HR-centrum som arrangerade personalförsörjningsseminariet.

I år valde HR-centrum att vidga perspektiven i och med det nya namnet, även chefsmöte och erfarenhetsmöte för yrkesvägledare inkluderades. Resultatet blev tvåhundra deltagare, samtliga förbandschefer, ett flertal generaler, representanter från det norska försvaret och försvarsminister Karin Enström.

– Vi ska vara stolta över alla steg vi ändå tagit på ganska kort tid och våga uttala det vi är bra på: GMU, gemenskap, seriositet, förmågan att hantera det som är svårt och viktigt. Det är det här som Försvarsmaktens framtid bygger på, säger Lena Sköld.

Kvinnor i Försvarsmakten har diskuterats under årtionden, trots viss framgång i arbetet att locka fler kvinnor till organisationen finns det fortfarande förbättringspunkter menar Lena Sköld.

– Vår norske kollega gav många viktiga tankar, inte minst om chefsansvaret så att de i individuella samtal och

Försvarsminister Karin Enström var en av talarna på seminariet.

utvecklingssamtal ser alla som individer med olika förutsättningar, och att jag som chef extra mycket måste pusha kvinnliga medarbetare mot "Pippi-effekten" så de vågar ta plats.

Den norska kollegan, brigadgeneralen Arild Dregelid som pratade på seminariet om hur vi får kvinnor att stanna kvar håller med Lena Sköld och menar att det är just det som har varit Norges framgång.

– Vi jobbar aktivt, frågan finns på agendan hela tiden. Det gäller att kunna anpassa organisationen så att livet i försvaret går att kombinera med ett liv i det civila. Vi har flera kvinnor på toppositioner och om tio år tror jag att vi kan ha vår första kvinnliga ÖB, säger Arild Dregelid.

TEXT OCH FOTO:
LUBNA EL-SHANTI
OCH JOAKIM GUSTAFSSON/
FMHRC

Fyra av fem vill ha militärt försvar

Undersökningen *Opinioner*, gjord av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) visar att svenska folket vill ha ett militärt försvar och att oron för terroristattacker mot landet har minskat jämfört med förra året. Det finns däremot en ökande oro hos befolkningen över utvecklingen i Mellanöstern.

Fyra av fem svenskar vill ha ett militärt försvar och det är framförallt aspekter som moderna vapensystem, förmåga att försvara hela landet respektive

medborgarnas försvarsvilja som bedöms ha störst betydelse för försvarets trovärdighet.

– Män och personer över 65 år är mer försvarsvänliga än

kvinnor och personer under 65 år, säger Ingela Stenbäck, statistiker på MSB.

Rädslan för att Sverige ska utsättas för en terroristattack har minskat jämfört med förra året. Resultatet av årets undersökning visar att endast två av tio personer är oroade över en sådan händelse, vilket kan jämföras med förra året då oron fanns hos fem av tio. Denna minskning kan bero på att minnet är som bekant kort, tror Stenbäck.

– I förra undersökningen, 2011 fanns händelserna i Norge

den 22 juni 2011 och självmordsbombningen i Stockholm under julhandeln 2010 i färskt minne varför det då gjordes en annan bedömning, säger Stenbäck.

Oron över utvecklingen i Mellanöstern har däremot ökat hos svenskarna jämfört med förra året. Årets mätningar visar att oron finns hos 65 procent av befolkningen, vilket från förra året är en ökning med 10 procentenheter.

TEXT: JENNIE GRANSTRÖM/INFO S
FOTO: ARMÉMUSEUMS ARKIV

Beredskapstiden – något äldre svenskar minns.

FAKTA OM UNDERSÖKNINGEN

MSB:s undersökning *Opinioner* 2012 är gjord på 1 000 svenskar som har svarat på frågor som har betydelse för beredskap, försvars- och säkerhetspolitik. *Opinioner* är en undersökning med lång historik och vissa frågor som ställs i undersökningen har varit likartade sedan 1950-talet.

Så påverkar du Prio

Brister i början, men bättre med tiden.

Och bäst med din medverkan. Så kan utvecklings- och förändringsarbetet i de leveransgodkända delarna av Prio beskrivas.

– Användarnas synpunkter ska användas för att utveckla och förbättra Prio, säger Rebecca Ingmarsdotter, ordförande i beslutsgrupp Prio och ställföreträdande chef för Ledningsstabens Prio-avdelning.

Både och funktion och utseende förbättras ständigt i Prio, säger Maritha Küller och Rebecca Ingmarsdotter.

Det är knappast en nyhet att sedan Prio började införas för fem år sedan har det funnits problem med olika funktioner i systemet. Men att det hela tiden funnits möjlighet att föreslå förbättringar i systemet kanske inte är lika välkänt, förutom det befintliga avvikelssystemet.

– Via intranätet når alla användare av Prio de blanketter som behövs för att föreslå förändringar i förbättringssystemet. Vem som helst kan fylla i en sådan blankett och skapa ett ärende, säger Maritha Küller, ordförande i förvaltningsgrupp Logistik Prio och sektionschef på PROD LOG.

Sammanlagt finns det fem förvaltningsgrupper (IT, ekono-

mi, HR, logistik och Gem) som alla i sin tur omfattar en rad processer som i förvaltningsgrupp logistik fall transport, inköp och liknande. De inkomna ärendena loggas och bereds sedan av respektive förvaltningsgrupp.

– Det första vi tittar på är om förändringen är möjlig, där efter om det är fråga om en systemändring eller något annat, en ny användarinstruktion till exempel, säger Maritha Küller.

Hon och Rebecca betonar att ändringen som ärendet handlar om också måste gagna Försvarmakten och dess anställda som helhet, inte bara göra livet lite lättare för en individ.

– Ett helhetstänkande är

viktigt, ibland måste vi också anpassa vårt arbetssätt efter systemet och inte tvärtom. Nästan hälften av alla inkomna förändringsförslag leder inte till en IT-utveckling då de ligger på verksamhetens ansvar, säger Rebecca Ingmarsdotter.

De pekar också på att Prio är ett system med två delar: en del för alla anställda och en del som bara specialisterna inom ett sakområde kommer i kontakt med. De sistnämnda har ofta initierad kunskap om sin delprocess och kan därför vara de som ser problem och lösningar långt före någon annan.

– Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att allt i Prio hänger ihop. Gör vi förändringar i en logistikprocess så kommer det nästan garanterat påverka en ekonomiprocess, men den påverkan kanske inte upptäcks omedelbart. Därför är det viktigt att bereda alla förändringar mot hela systemlösningen enligt en fastställd beslutsmetod, säger Maritha Küller.

I dag är den snabbast tänkbara gången från inskickat ärende via beslut om förändring till implementering sex

månader men oftare ett år. Snart införs delarna 5 och 6 i Prio och nya systemdelar är alltid prioriterade framför förbättringar. Normalt sker driftsättning av systemförbättringar och förändringar fyra gånger om året, så kallade ”droppar” men på grund av de nya systemdelarna kommer troligen inte fyra ”droppar” hinna med nästa år.

– Gången från insänt ärende till berett ärende inom förvaltningsgrupp logistik är dock bara en månad, säger Maritha Küller.

Att användaren ska kunna följa sitt ärende via intranätet emilia är en annan typ av förbättring som Rebecca, Maritha och deras kollegor ser över.

– Målet är att öka användarvänligheten generellt och att gränssnittet uppfattas intuitivt. Hur det kommer se ut exakt är inte klart men det du ser i Prio i dag kommer garanterat inte se likadant ut om tre år, säger Rebecca Ingmarsdotter.

TEXT OCH FOTO: DAG ENANDER/
INFOS

Här hittar du ändringsblanketten:

<http://samarbetsytor.emilia.swedi.mil.se/samarbetsytor/fmlogsfe/Sidor/Default.aspx>

Han tog steget

Efter 23 år i Försvarsmakten gick han ut genom grindarna och blev HR-chef på Atlas Copco i Örebro. – Här hittade jag en ny utmaning, säger Jan Olsson.

Jan för två år sedan i Försvarets forum.

– Att gå från Försvarmakten till ett civilt jobb är en utmaning men jag har inte ångrat mig, säger Jan Olsson.

Beslutet att lämna Försvarmakten var varken enkelt eller snabbt påkommet.

– Jag hade funderat i säkert fem år innan jag gick karriärväxlingsprogrammet. Efter två bra år på insatsstaben J 1 på Högkvarteret insåg jag dock att jag hamnat för högt upp. Det kändes som om jag tappade kontakten med verksamheten och mest tog fram ramverk som någon annan fick implementera, säger Jan.

En annan viktig faktor som spelade in var familjen. Sambon veckopendlade mellan Mariestad och Stockholm, vilket var ohållbart under längre tid med tanke på barnen. Därför började Jan titta på arbetsmarknaden i västra Mälardalen men var inte speciellt lockad av att söka sig till det förband som fanns i Örebro.

– Det kändes som om jag hade gjort den resan jag skulle inom Försvarmakten.

Förbannat duktiga på ledarskap

Vägen ut i det civila mörkret kan te sig främmande och kanske till och med en smula skrämmande, speciellt för de som utbildats inom Försvarmakten och gjort sin arbetskarriär här. För Jan var omställ-

ningen inte speciellt stor, mycket tack vare karriärväxlingsprogrammet.

– Programmets åtta steg hade förberett mig mentalt. Jag hade egentligen ingen aning om vad Atlas Copco sysslade med, men jag var säker på vad jag kunde. Där är den civila världen bättre på att berätta vad de är duktiga på, de kan sälja in sig bättre. Som officer blir det lätt att man som främsta egenskap säger att man kan bära en tung ryggsäck och gå länge.

Vi förlitar oss på att alla inom Försvarmakten vet och känner till vad du kan via din grad och vilket förband du tillhört. Det vi måste lära oss är att en hel del rekryterande chefer i det civila inte ens vet vad Försvarmakten gör. Och nej, jag skojar inte.

Jan menar att officerskollegorna ska framhålla sitt ledarskap som främsta egenskap.

– Vi är förbannat duktiga på ledarskap och att hantera människor, testat i skarpa situationer. Vi kan leda bra, produktionsprocesserna i olika företag kan man lära sig ganska snabbt, säger Jan och pekar på att det ofta finns en mall för

hur en civil chef ska vara: en viss akademisk examen med mera.

– Orsaken är att det är mätbara krav man kan ställa. Att mäta ledaregenskaper är svårare. Samtidigt upplever jag att det är de kvalifikationerna man egentligen söker i en ny chef eller medarbetare, men det är svårt att formulera det då det inte är mätbart.

Få jobb tar tid

När Jan lämnade Försvarmakten vid årsskiftet 2011/2012 hade han inget klart jobb. Trots att han visste att han kunde vara ledig med lön dröjde det bara två veckor innan han klättrade på väggarna.

– Jag sökte ett trettiotal jobb och var på sex intervjuer. Det gäller att komma ihåg att det tar tid att få jobb. Sedan är det ibland en utmaning att förklara för den civila marknaden vad jag som person kan och vad min före detta arbetsgivare kan. Där måste Försvarmakten jobba på synligheten, tappar vi folkförankringen delvis på grund av värnplikens upphörande så riskerar vi att bli ännu en anonym myndighet, möjligen en med udda kläder.

I Örebro tillverkar Atlas Copco bergborrmaskiner, borrarregat samt truckar och lastare.

FAKTA ATLAS COPCO

Grundades 1873. 2011 uppgick intäkterna till 81 miljarder kronor. Företagets kärnområden omfattar kompressorteknik, bergborrning samt handverktyg för i första hand bilindustrin.

Produkterna inom sektorn handverktyg och bormaskiner produceras i Sverige medan kompressortillverkningen sker utomlands. Över 98 procent av försäljningen sker utanför Sverige – tillverkning sker i 20 länder och produkterna säljs och hyrs ut i över 170 länder.

Allt inte bättre utanför grindarna

De största skillnaderna mellan Jans förra och nuvarande arbetsgivare är främst att Atlas Copco trots sina 37 000 anställda runt om i världen är extremt decentraliserat; på huvudkontoret i Nacka arbetar bara 100 personer. Det kanske någon tycker är applicerbart även på Försvarsmakten och dess högkvarter, men Jan tror inte det skulle fungera.

- Nackdelen med att ge självbestämmande långt ner är att det blir svårt att genomföra gemensamma beslut i hela organisationen. I en organisation som Försvarsmakten skulle det inte fungera, varje förband skulle snart skapa egna regler och prioriteringar. Samtidigt finns det delar av Försvarsmaktens verksamhet som skulle kunna decentraliseras till förmån för en kortare beslutstid.

Koll på grejorna – på höglagret finns tusentals delar till de maskiner man tillverkar.

Fördelen med en civil arbetsgivare som Atlas Copco är samtidigt att möjligheterna till förändring är både enkla och snabba.

- Om du kan motivera varför, oavsett om det handlar om pengar eller mjuka värden, en förändring som skulle vara en förbättring, så kommer den genomföras. Beslutsvägarna är korta.

Våga karriärväxla

I dag har Jan ingen kontakt med Försvarsmakten - ”jag gjorde det medvetna valet att inte bli reservofficer för jag var inte beredd på att åka på internationell insats de närmaste fem åren” - och han saknar kontakterna med sitt gamla förband K 4.

- Det kanske vore bra om det fanns en kontaktperson ute på förbanden som vi som lämnat in uniformen kan vända oss till och vice versa. Då blir det lättare att hålla kontakten och i framtiden kanske åter engagera sig inom Försvarsmakten, säger Jan.

Blev då karriärväxlingsklivet som han tänkt sig?

- Ja, här hittade jag en ny utmaning och en mer operativ roll. Det finns oerhört mycket likheter mellan de här två jobben men här är jag närmare den operativa verksamheten. Efter att jag var med i personaltidningen förra gången kom det fram kollegor på Höglagret och sa att ”det där med karriärväxling

har jag också funderat på, men jag har ju bara 15 år kvar till pensionen”. Skulle jag ha det synsättet vet jag inte vad jag skulle göra med mig själv. Det finns alltid tid kvar att utvecklas.

TEXT: DAG ENANDER/INFO

FOTO: ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

JAN OLSSON

Ålder: 46 år.

Familj: Två barn 3 och 1 år med sambon. Fyra barn, 16, 14, 12 och 10 år sedan ett tidigare förhållande.

Karriär: 23 år i Försvarsmakten, varav 20 på K 4 i Arvidsjaur. Utlandstjänst i Afghanistan 2005 och Tchad 2008. Sedan 2012 HR-chef på Atlas Copco i Örebro.

Sugen på ett nytt spår?

Så karriärväxlar du

Här är all fakta – och alla regler – du behöver veta om karriärväxlingsprogrammet.

Försvarets karriärväxlingsprogram är ett fastställt verktyg för att nå de personalstrategiska målen och är arbetsgivarens aktiva åtgärd för frivillig personalavveckling. Beslut om karriärväxling tas mot bakgrund av analyser avseende Försvarets och förbandets behov av kompetens, personalstruktur, individens motivation och behov samt fysisk prestationsförmåga.

Det är ett väl sammansatt program som ska ge medarbetaren stöd för att lyckas med sin nya karriär – oavsett om det gäller nytt arbete, start av egen verksamhet eller studier. Karriärväxlingsprogrammet vänder sig till den som känner att han eller hon har stannat upp i sin utveckling och som inte känner någon utmaning i den framtida inriktningen.

Programmet består av två delar: förberedelse och omställningstid.

Förberedelseperioden får vara maximalt fyra månader och innefattar samtal med

en extern karriärcoach där medarbetaren får analysera sina kompetenser, drivkrafter, möjligheter och sin vilja till förändring. Medarbetaren får också möjlighet att genomföra samtal med sina närmaste chefer och förbandschefen, tid att diskutera sin framtid och tid för avlämning.

Sedan måste medarbetaren fatta beslutet – stanna kvar i Försvarets eller gå vidare med karriärväxlingsprogrammets andra del.

Omställningstiden inleds med att medarbetaren säger upp sig från Försvaretsmakten. Därefter påbörjas en upp till 12 månader lång omställningstid med bibehållen grundlön. Då kan man också erbjudas ett sex månader långt outplacementprogram hos något av de externa företag som Försvaretsmakten har avtal med. Väljer medarbetaren istället att heltidsstudera kan omställningstiden förlängas till 18 månader. Ett ekonomiskt stöd på upp till 60 000 kronor kan också sökas i vissa fall.

LÅTER DET HÄR INTRESSANT?

Läs mer på intranätet, kontakta din närmaste chef, HR-chef eller lokal Livs- och Karriärutvecklare (LoK).

Hallå där, Jan Berg, tillförordnad delprocessledare Karriärväxling. Varför finns det överhuvudtaget ett karriärväxlingsprogram inom Försvaretsmakten?

– Vi vill framstå som en bra och modern arbetsgivare. I och med att det här programmet finns så visar vi en omsorg kring våra anställda, jobbar du i Försvaretsmakten ska du trivas här. Sedan är det ett steg för att möta nya generationers önskemål, de tycker sällan att livstidsanställningar är något lockande utan snarare tvärtom.

Gäller programmet för alla?

– Nej, endast aktiva tillsvidareanställda kan söka. Du måste också uppfylla vissa kriterier för att vara aktuell.

Karriärväxlingsprogrammet får inte påverka personalförsörjningen negativt.

Vad händer om man kommer på att gräset faktiskt var grönare innanför grindarna?

– Finns det lediga jobb så är du alltid välkommen att söka dig tillbaka till Försvaretsmakten med dina nya erfarenheter.

TEXT: DAG ENANDER/INFOS

FOTO: WIKICOMMONS

Politikern som vill sluta skönmåla

Nyligen beslöt försvarsutskottet om att se över Försvarsmaktens personalförsörjning. Ordföranden och socialdemokraten Peter Hultqvist tycker det är viktigt att peka ut problem och öppna upp för idéer.

– Att ständigt säga att solen skiner från klarblå himmel, det är nog bland det mer skadliga man kan ägna sig åt.

Peter Hultqvists arbetsrum ligger i gamla riksdagshuset. Runt om i rummet ligger högar av papper. Mycket ska hinna läsas mellan möten och resor. Förutom ordförande för försvarsutskottet är Peter Hultqvist också ledamot i försvarsberedningen som ska lämna sin

första rapport nu i dagarna. När vi slagit oss ned i den enkla soffgruppen förklarar han att den nya utredningen till exempel ska titta på soldatavhopp, frivilligorganisationernas roll och den folkliga förankringen som riskerar att klinga av i takt med att arvet från värnplikten försvinner.

– Nuvarande personalförsörjningssystem klarar inte av att garantera en långsiktig bred förankring hos svenska folket när det gäller att kunna hantera konflikter, kriser och oförutsedda katastrofhändelser. Vi måste öppna upp för idéer som finns inom Försvarsmakten och hos allmänheten.

A black and white photograph of Peter Hultqvist, a Swedish politician, sitting in his office. He is wearing a dark suit, a white shirt, and a patterned tie. He is gesturing with his hands as if speaking. The office is filled with papers, a computer monitor, and framed pictures on the wall. A large window is visible in the background, letting in natural light.

Att driva igenom försvarsreformen var fel, men Peter Hultqvist vill inte återgå till pliktförsvaret.

Få igång en debatt om det, säger han på sitt dalmål.

Svenska folket ska inte bara tycka att det är bra med ett försvar. Det ska även finnas ett handfast kunnande. Som ett kunnande som totalförsvarsplikten gav.

Alliansfel – men ingen återgång

Peter Hultqvist är väldigt tydlig. Alliansregeringen gjorde en felbedömning när de drev igenom försvarsreformen med bara några få rösters majoritet, tycker han. Regelverk saknades, det var under-

finansierat och de underskattade svårigheterna. Det var helt enkelt oansvarigt och visar på ett övermod, enligt Hultqvist. Men socialdemokraterna skulle inte backa bandet om de fick regeringsmakten, och återgå till pliktförsvaret.

– Vi måste förhålla oss till den personalförsörjning vi har nu. Däremot måste vi se hur vi kan komplettera den. Ett arbete som kräver precision så det tål konfrontation med verkligheten. Det vi beslutar för framtiden måste vila på solid grund.

Beslutet om försvarsreformen öppnade också upp för negativa strömningar, menar Peter Hultqvist. Det finns en trötthet inom Försvarsmakten på upplevelsen av ständig förändring. Därför är det viktigt att man återför en känsla av stabilitet och långsiktighet i försvarspolitikerna.

– Jag möter väldigt mycket kritik och funderingar när jag är ute och rör mig på förband. Det finns många frågor som man vill ha uträddade. Jag möter också yrkeskunnigt folk, engagerad personal som gör ett bra jobb. Så det är både och.

Lyssna mer på soldaterna

Om Försvarsmakten ska klara omställningen till ett nytt personalförsörjningssystem krävs det att politikererna är öppna för att vissa saker och ting inte fungerar, och gör de förändringar som är nödvändiga. Peter vill inte vara låst vid en mall som har beslutats någon gång i tiden i riksdagen. Utan att vilja gå före utredningen resonerar han att det kanske behövs tillföras en hel del vad gäller till exempel premier, försäkringsbitar och studier efter soldatutbildningen.

– Om vi dessutom kan hitta metoder för en långsiktig folkförankring kan

detta skapa ett seriöst intresse för yrkena. Kampanjernas enkla budskap ger inte rätt bild. Och de ständiga beskrivningarna om att ”det här går jättebra”, det är nog det mer skadliga man kan ägna sig åt. Istället måste vi möta upp mot det som soldaterna säger, möta upp mot de impulser vi får. Försöka göra något åt det, stadga upp det. Det tror jag är ett konkret och verklighetsnära sätt att jobba med det här.

Som ett konkret exempel tar Peter Hultqvist när han besökte Livgardet i samband med bostadsproblemen.

– Det är klart att de måste bo någonstans, och att lönenivåerna måste hålla när de ska börja skaffa familj och leva ett bredare liv än bara vara på jobbet. I min värld är detta fackliga frågor i grunden. Det handlar ju inte om ideell verksamhet. Att gå från värnplikt till yrkesförsvar är ett oerhört stort steg, och då blir det en helt annan kultur också där den fackliga dimensionen kommer in.

Se över pendelrörelserna

Regeringen har gett i uppdrag till Försvarsmakten att dra ned de årsvisa personalkostnaderna med en halv miljard framåt 2019.

– Från vår sida har vi överhuvudtaget inte varit inblandade i denna process, säger Peter Hultqvist men menar att en organisation som bygger på nya förutsättningar kräver en annan volym på officerssidan. Det finns en hel del kvar från värnpliktstiden. Ibland funderar han också på om resurserna alltid sitter på rätt ställe.

PETER HULTQVIST PRIVAT

Gift med Lena, vuxna döttrarna Maria och Marit. Bor i villa i Borlänge. Har bland annat jobbat som journalist.

Var i ungdomen med i Flygvapenpojkarna, som bedrev luftbevakning åt försvaret. Gjorde värnplikten några månader på I 13 i Falun och sedan civilplikt. Var därefter krigsplacerad inom det psykologiska försvaret i övre Norrland i många år. ”Där tittade vi på vilken typ av information vi skulle gå ut med vid olika typer av angrepp och om samhället påverkades på olika sätt.”

– Att dra ner personalkostnaderna med 500 miljoner årligen ställer inte Socialdemokraterna upp på, säger Peter Hultqvist med skärpa i rösten.

På Peters skrivbord ligger en plastkasse med viss militär anknytning – från Överskottsbolaget, där många fältskjortor hittat nya ägare genom åren.

– Hårda rationaliseringar har förändrat yrkesrollen, men det är svårt att hitta balansen. Pendeln riskerar att slå väldigt snabbt. Exakt hur dimensioneringen mellan officerare och civilanställda ska se ut, det är en tiotusen kronorsfråga. Jag hoppas att vi ska få mindre och mindre pendelslag så vi når en större stabilitet. Nu har det varit väldigt mycket faktiskt.

TEXT: KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN/INFO5

FOTO: ALEXANDER GUSTAVSSON/COMCAM

PETER VÅLJER

Ärtsoppa eller **pannkaka**

Gamla stan eller Afghanistan

Grönpåse eller **godispåse**

Han tar som exempel utbildningsgrupper som administrerar stora verksamheter med nationella skyddsstyrkorna.

– Nyligen genomförde Dalregementsgruppen en övning med 450 personer. Den drevs runt med nio heltidsanställda officerare. Ett bevis på att det går att göra

mycket med lite. De kan vara väldigt stolta över sin insats.

Även civilanställda behövs. Peter Hultqvist har mött många officerare som får lägga ned mycket tid till administrativa göromål istället för att öva och träna soldater.

UR PETERS PERSPEKTIV

Önskat försvar

”Ur ett övergripande perspektiv vill jag ha ett skalförsvaret som kan upprätthålla en trovärdighet när det gäller förmåga att värna vårt territorium. Jag ser stridsflyget och undervattenssystemen som oerhört viktiga. Sedan måste vi även ha en trovärdighet på armésidan. Hur viktningar ska göras är svåra balansfrågor. Det bästa är om vi får jobba med det i försvarsberedningen och att den processen får ha sin gång.”

Nationellt och internationellt

”Jag vill vikta om från internationella insatser till att ställa Sverige i fokus. Vi socialdemokrater kan mycket väl tänka oss att vi ska medverka i olika typer av operationer som FN har sanktionerat. Men pendeln har slagit så långt att synen på försvaret av Sverige nästan försvunnit. Det är bra att försvarsplaneringen kommit igång men vi måste ägna ännu mer kraft åt den nationella dimensionen.”

Nordiskt försvarssamarbete

”Jag tror att vi ska fördjupa

samarbetet i Norden. Om det görs på rätt sätt och med en stark ambition och vilja kommer det uppfattas av omvärlden att vi skapar stabilitet i det här området långsiktigt. Bara det förhållandet att vi kontinuerligt har gemensam övningsverksamhet inom flyget på Nordkalotten är en viktig signal till en omvärld som förändras. Vi får pröva oss fram med respekt för Sverige och Finlands alliansfrihet och det Nato-medlemskap som Norge, Danmark och Island har.”

Bilden av Sveriges försvarsförmåga

”Den så kallade påskincidenten där vi inte mötte upp ryska plan med vår incidentberedskap har uppmärksammats i vår omvärld. På ett för Sverige inte fördelaktigt sätt. Likaså debatten om en-veckasförsvaret. Jag tror vi har en del att jobba med när det gäller bilden av vår försvarsförmåga. Det blir inte enkelt, men en viktig bit är att försvarsberedningen presenterar en säkerhetspolitisk analys som är i takt med tiden. Att man orkar se de förändringar som nu sker i vår omvärld och kan

göra en bedömning hur det är om fem, tio år, och inte bygger analysen på hur det var för tio år sedan.”

Till Sveriges hjälp

”Vi måste alltid göra hemläxan först och inte som i debatten säga: Nu måste vi gå med i Nato, vi måste göra det här och det här. Vi ska se över vår försvarsförmåga, vår egen kompetens när det gäller stridsflyget, marinen och armén. Det måste ske utifrån den säkerhetspolitiska analys vi kommer fram till i försvarsberedningen. Därutöver tror jag vi ska fördjupa det nordiska försvarssamarbetet.”

Natomedlemskap

”För socialdemokraternas del är inte Natomedlemskap aktuellt. En grundpelare i vår försvars- och säkerhetspolitik är den militära alliansfriheten. Däremot är vi öppna för samarbete med andra länder och organisationer. Internationella operationer som vi ska delta i kräver ett tydligt FN-mandat.”

Rysk upprustning

”Jag har inledningsvis konstaterat att det finns en för-

ändrad omvärld, ett förändrat närområde, men vill inte föregå försvarsberedningens arbete. Försvarsberedningens säkerhetspolitiska analys måste först sätta ned foten om att det sker ett militärt förmågeflyft, en ökad övningsverksamhet och att man kan se en långsiktig tendens och trend i detta. Där är vi inte än. Steg två blir att börja titta på vilka slutsatser vi drar för vårt eget svenska försvar.”

En-veckas-försvaret

”Debatten fokuserade på en högnivåkonflikt där alla tekniska resurser på högsta nivå sätts in, där dessutom en omvärld inte skulle kunna vara inblandad i olika skeden. Jag begriper att man måste inom Försvarsmakten träna på att ta fram olika scenarier, men det finns säkert många fler scenarion som man skulle kunna lägga till både före och efter. Och i verkligheten kanske det hade sett helt annorlunda ut.”

Förtroendet för ÖB

”Jag har förtroende för Sverker Göranson. När jag träffar och får information

från Försvarsmaktens ledning är det kunniga och kompetenta personer. Men det är inte bra att det framstår i olika sammanhang som att det finns en konflikt mellan regeringen och Försvarsmakten. Det är fel in mot landet och fel utåt mot omvärlden.”

Försvaret som särintresse

”Försvaret är ett nationellt intresse. När statsministern kallar det ett särintresse tonar han ned försvarets till en dimension som inte alls är rimlig.”

Kunskapsläget inom utskottet

”De som kritiserar ledamöterna är orättvisa i sina bedömningar. Generellt sett är ledamöterna engagerade och intresserade och försöker hela tiden hålla sig uppdaterade. Vi arbetar inom ett brett område med många komplexa fält. Vi får kontinuerligt information om olika saker vilket ger en övergripande bild. En början för att gå vidare. Dessutom medverkar försvarsministern, statssekreteraren och försvarsmaktsledningen i olika konstellationer.”

Under hökens vingar, kom!

Den svarta höken vibrerar, samlar kraft och så lyfter den i en elegant, kontrollerad stigning.

Plötsligt är det långt till marken. Sidodörrarna är vidöppna och i svängen har helikoptern 60 graders lutning. När Helikopter 16 – även känd som Black Hawk – övar i Afghanistan är det på fullaste allvar.

Trots att det bara är maj är det redan 38 grader i skuggan. Med bergen i horisonten flyger de två helikoptrarna ut över det torra slättlandskapet vars djupa fåror påminner om ett åldrat ansikte. Snart syns en rökpelare stiga upp från marken. Det är norska soldater som signalerar var de skadade soldaterna ska hämtas upp.

I dag är det bara en sjukvårdsövning, men eftersom det är en krigszon måste den ena helikoptern som agerar beväpnad eskort vara lika noggrann med bevakningen som om det vore en riktig skadeplats. En grupp män närmar sig på motorcykel och kulpruteskyttarna håller dem under noggrann uppsikt.

– Alla flygningar planeras, genomförs och utvärderas på samma sätt oavsett om det är övning eller på riktigt eftersom vi ju befinner oss i en skarp miljö, säger Jöran Forsman, en av piloterna.

Skarpa övningar

Han och ett trettiotal kollegor från främst Helikopterflottiljen i Linköping har befunnit sig i Afghanistan sedan i mars. Sedan första april står man i beredskap

att genomföra medicinsk evakuering i Regional Command North där bland annat svenskarnas operationsområde ingår.

– Det känns fantastiskt. Här gör man det man ska göra, det man är utbildad för. Hemma i Linköping övar vi ju bara, säger Jöran Forsman.

Hittills har enheten haft fyra skarpa uppdrag, varav en trafikolycka och tre sjukdomsfall. Annars blir det mest övning. Man övar särskilt moment som kan vara svåra att träna på i Sverige, såsom att landa i dammrik och referensfattig terräng eller i absolut mörker.

Under tysk ledning

2010 togs det politiska beslutet att beställa Helikopter 16 som den heter på svenska. Hösten 2011 levererades de första och den sista kom för bara ett par veckor sedan. Helikopter 16 kan flyga med hög fart på hög höjd och i höga temperaturer. Dess goda prestanda gör att den lämpar sig särskilt väl för uppdrag på platser som Afghanistan. Swedish Air Element ingår i Isafs sjuktransportberedskap och är alltså inte främst en nationell resurs, utan till

för alla Isaf-soldater och direkt underställd den tyska ledningen i Regional Command North.

Nya samarbeten

Enhetens ankomst i Afghanistan är långt ifrån den enda förändring som kännetecknat den nuvarande svenska insatsen. I april överlämnade Sverige ansvaret för Camp Monitor i Sheberghan till de afghanska säkerhetsstyrkorna. Samtidigt startade det nya nordisk-baltiska samarbetet: Nordic Baltic Transition Support Unit, bestående av soldater från Sverige, Finland, Norge och Lettland.

– Det har varit en utmaning att under pågående insats implementera ett helt nytt styrkebidrag och ta ombord två nya länder. Kontingenten har genomfört en enorm kraftansträngning i en utsatt miljö för att klara detta och samtidigt behålla det höga operationstempot i vårt nyckelområde väster om Mazar-e-Sharif, säger överste Michael Claesson, chef för FS 24.

Helikopterbesättningens hjälmar har inspiration från Star Wars och Imperiets TIE-piloter.

Styrbords kulspruteskytt håller uppsikt över landskapet.

Ombord finns både sjukskötare och narkosläkare för optimal vårdinsats.

FAKTA HELIKOPTER 16/BLACK HAWK

Besättning:	2 till 4 personer	Stridsräckvidd:	592 km
Längd:	19,76 m	Transporträckvidd:	2 220 km
Höjd:	5,13 m	Maximal altitud:	5 790 m
Rotordiameter:	16,36 m	Stigförmåga:	3,6 m/s
Tom vikt:	4 819 kg	Införd i tjänst:	1974
Maximal startvikt:	11 113 kg	Antal byggda:	cirka 4 000
Maximal hastighet:	357 km/h	Används av:	25 länder

Övrigt: Nio stycken helikoptrar är specialbyggda för att transportera USA:s president under beteckningen White Hawk.

Källa: Wikipedia och Sikorsky

HMS Ven på väg mot insatsområdet i Östersjön, ett av flottiljens viktigaste uppdrag Foto: Försvarmakten

På jakt efter djupens dolda faror

Under världskrigen fälldes minst 175 000 minor bara i Östersjön och Västerhavet. Minst tio procent ligger kvar. Därför städade HMS Ven upp på havets botten under några apriildagar. Resultatet: elva färre minor.

Under två veckor i slutet av april skedde årets första nationella minröjningsinsats till sjöss, SCOP, Safety Clearance Operation. Medan Tredje sjöstridsflottiljen verkade på västkusten siktade Fjärde sjöstridsflottiljen in sig på ett område utanför Västervik.

Syftet: att leta efter och oskadliggöra minor från de båda världskrigen.

Insatsen leddes av en stab på stöd-

Mårten Pehrsson, vid en av fartygets fjärrstyrda vattenfarkoster, ROV, remote operated vehicle. Foto: Privat

fartyget Trossö som även försåg 42:a minröjningsdivisionen med logistik- och ledningsstöd. Samtidigt genomfördes även olika utbildningar och övningar, bland annat FOST (Flag Officer Sea Training) och TOS (Taktiskt omhändertagande av stridsskada). Ett av fartygen som deltog var minröjningsfartyget Ven, som letade efter minor på havets botten.

– Först ska man hitta något intressant eko på botten med hjälp av fartygets sonar, sedan ska det analyseras och bedömas om det klassificeras som en mina eller inte. I så fall måste den identifieras, säger Mårten Pehrsson som arbetar som sonaroperatör ombord på Ven.

Om det visar sig vara en mina tas undervattensfarkosten upp på däck och en mindre sprängladdning som kan fjärrutlösas monteras på undervattensfarkosten. Sedan sjösätts den igen.

Sprängladdningen läggs så nära minan som möjligt, varefter undervattensfarkosten tas upp. Det sista momentet är att fira ned en sändare som skickar ut en kodad ljudsignal till sprängladdningen.

”Här ska tändas!” ropas ut av samtliga ombord på Ven. Kort därefter hörs en dov smäll. Att smällen kommer betyder också att de olika sonarsystemen och undervattensfarkosterna fungerar som de ska.

Mina hittad på Östersjöns botten.

Foto: Leah Jorsell

– Det kan vara kallt och jobbigt att stå ute i blåst och regn men det glöms snabbt bort när man väl hittar och spränger en mina. Det känns bra att städa upp på havsbotten och göra sjöfarten säkrare, säger Mårten Pehrsson.

Totalt hittades tolv minor varav elva sprängdes. Röjningen av den sista minan kunde inte utföras på grund av svår sjöhävning. Den kommer att hanteras vid ett senare tillfälle. Insatsen avslutades med en sjöräddningsövning utanför Oxelösund tillsammans med Kustbevakningen, räddningstjänsten och Sjöfartsverket.

TEXT: LEAH ZEPEDA JORSELL/4. SJÖSTRIDFLJ

FAKTA: MINOR

I Östersjön och Västerhavet bedöms uppemot 175 000 minor ha fällts under det första och andra världskriget. Mellan 10-30 procent av minorna ligger kvar. För sjöfarten eller allmänheten bedöms minorna generellt inte utgöra någon större fara. Dock bedöms minornas sprängmedel vara känsligt och det kan inte uteslutas att minorna detonerar vid stötar. Därmed utgör minorna en fara för tredje man om dykningar, trålfiske eller utveckling av marin infrastruktur sker i områden där minor fällts.

Mångsysslaren Sara

Någonstans i Indiska oceanen. Ombord på HMS Carlskrona sitter Sara Wykman på främre fördeck i stekande sol. Kuggkransen på ankarspelet behöver fettas in för att förebygga rostbildning. Trots solskenet måste kuggfettet värmas i hett vatten.

– Det blir lite enklare att stryka på då. Jag ställer burken i en hink med hett vatten så det mjuknar lite. Då kan jag pensla på fett i stället för att göra det med fingrarna, säger Sara.

A woman with blonde hair tied back, wearing a dark blue uniform and a life vest, stands on the deck of a ship. She is looking towards the camera with a serious expression. The ship's deck is visible, with various pieces of equipment and railings. The background shows a bright sky, suggesting a sunny day. The ship's superstructure is visible on the right side of the frame.

Däcktjänstledare Sara Wykman
lättar ankar utanför Djibouti.

Sara Wykman arbetar kontinuerligt med att hålla fartyget i trim. I Indiska oceanen blir Carlskrona extra ansatt av rost och då är Sara framme med målarpenseln.

Sara gjorde värnplikten 2009 på Visborg som signalmatros. Efteråt kände hon sig inte klar med vad hon hade fått ut av flottan: Det fanns mer att lära sig och hon gillade havet. Hon sökte därför vidare och placerades på Trossö som sjöman. När Carlskrona kom hem från den senaste insatsen placerades Sara på Carlskrona som signalman och båtchef.

ME 03 är Saras första internationella insats. Det ingår i jobbet att åka med far-

tyget på insatsen oavsett om den är nationell eller internationell. Under insatsen tjänstgör hon som däckstjänstledare. Det innebär att hon är delaktig i planeringen av och leder allt arbete på däck utom det tekniska.

– Jag tvekade inte att åka med. Det är det här vi är tränade för, säger Sara.

En Sara, många roller

Dessutom ingår hon också i en av Carlskronas tre flygplatsgrupper. Det är

de som hjälper till vid start och landning av fartygets helikopter. Uppgifterna är bland annat att säkra helikoptern vid däck när den landat, tanka och om det värsta skulle hända också ingå i räddningsgruppen. Helikoptern flyger två-tre pass per dag när fartyget är till sjöss. Det blir väldigt varmt och krävande och det gäller att vara fullt koncentrerad på uppgiften så att inte säkerheten äventyras.

– Det är mitt ansvar att se till så att jag är utvilad och förberedd när jag ingår

EN VANLIG DAG FÖR SARA

07.05 Klockan ringer. Sara går upp.
07.15 Frukost.
08.00 Rengöring.
08.30 Morgongenomgång.

09.00 Genomgång inom tjänstegrepen inför dagens arbete.
11.30 Lunch och lite siesta.
13.00 Fortsatt arbete.
14.30 Kaffepaus.

15.00 Fortsatt arbete på däck.
18.00 Planering av arbeten för nästa dag.
18.30 Middag.
19.30 Eventuellt fortsatt arbete inombords.

23.00 Släcker lampan.

Om Sara ingår i flygplatsteamet ersätts arbeten på däck med den uppgiften.

Kasttågstampar måste kvajlas upp på ett korrekt sätt. Annars finns risken att nästa förtöjningsförsök blir ett spektakel.

i flygplatsteamet. Det kan annars vara svårt att fokusera på uppgiften. Ingenting av det jag gör får gå fel, säger Sara.

Arbetsuppgifterna ombord är varierande och det finns bra utvecklingsmöjligheter. Beroende på vilka uppgifter som fartyget löser så påverkar det vilka uppgifter Sara ska lösa. Om beredskapen höjs så är hon laddare i den förliga kanoen. Hon kan också, om det krävs, agera som båtchef eller signalman. Flexibiliteten och omväxlingen är något som Sara gillar.

TRE RÖSTER OM SARA

Anders Engström, skeppare:

Arbetsmyra, noggrann och kunnig.

Frida Nilsson, signalman:

Noggrann, stark och bestämd.

Olle Nilsson, skrovmekaniker:

Godisrätta, arbetsvillig och glad.

Sara om Sara:

Glad, envis på gränsen till tjurskallig och noggrann.

Det finns inte så mycket att roa sig med på ett örlogsfartyg, men spel är ett av dem. Här spelas "Med vilda gester" en kväll i sjömansmässen på HMS Carlskrona.

"Skepparns tös"

– Under insatsen besöker vi också olika länder som jag normalt inte skulle åka till. Men det är också en naturlig del av jobbet. Jag känner mig delaktig i insatsen och arbetsplatsen blir mitt hem.

Sara trivs med livet ombord. Det finns så mycket traditioner och erfarenhet bland många av medarbetarna som varit med många år. Då är det angeläget att ta

Fartygets flight deck team är de som tar emot och släpper iväg helikoptern. På grund av brandrisken bär sjömännen heltäckande overall och det blir varmt i 30 graders värme.

del av deras erfarenhet och använda den i det dagliga arbetet i kombination med egna idéer.

I tjänsten är det en hel del som behöver göras och det är viktigt med sjömanskap och kreativitet. Saras närmaste chef är Anders Engström och han är skeppare ombord.

– Normalt har skepparen en "skepparns karl", någon som är min högra hand. I Saras fall så ville hon inte bli kallad "karl" så det fick bli "skepparns tös" i stället. Det var något som hon bestämde själv, säger Anders.

Rutiner ger avkoppling

Sara och Anders har jobbat ihop i nästan tre år och känner varandra väl. Men det är en konst att veta var gränserna går ombord.

– Det är säkert så att när vi diskuterar ett jobb eller en uppgift så förekommer det "medvetna fintar" från bådas sida för att få sin vilja igenom, säger Sara med ett leende.

En av utmaningarna som Sara upplever ombord är att hitta ett slut på dagens jobb. Att kunna koppla av och koppla bort jobbet är nödvändigt. En del i avkopplingen är att spela

spel och lösa korsord eller bara ta en bok och lägga sig och läsa.

– Det är lite speciellt att leva och bo ombord som vi gör. Vi har begränsat med så kallad "egen tid" men då gäller det att skaffa sig rutiner och lära sig att koppla av.

Sara känner fartyget väl och har även hittat

gömställen som ingen annan vet om där hon kan vara för sig själv. Den här kvällen startade Sara en kurs i knopslagning för intresserade besättningsmedlemmar – att slå knopar är också en form av avkoppling någonstans ute på Indiska oceanen.

TEXT: ANDERS KALLIN/PAO ME 03

FOTO: ANNA NORÉN/COMCAM

Efter dagens flygningar ser fartygets flight deck team bland annat till att helikoptern blir ordentligt surrad.

Ignorera Irving

Det råder dansfeber i Sverige. Varje fredag bänkar sig miljoner svenskar framför Lets's dance för att följa kändisars dansframsteg inför den elaka juryn ledd av Tony Irving. Men visste du att Försvarsmakten har sin alldeles egen Tony?

Vår Tony heter Forsgren och jobbar till vardags som personalansvarig på Sjunde bataljonen på Livgardet. På fritiden buggar han – så bra att han och fru Marie nyligen vann nordiska mästerskapen i bugg.

– Det är så stort och att kul. Vi har äntligen fått ett erkännande, säger Tony.

Han har buggat sedan 1975 och tränar i dag tre gånger i veckan. Att just bugg blev dansformen förklarar han med att det kändes lagom bekvämt men också för att musiken i bugg är så medryckande. Sedan 1988 har Tony och hans fru tävlat i bugg. Tävlingsäsongen pågår under större delen av året, vilket innebär många tusen mil i resor varje år.

Därmed tar dansen upp den största delen av parets fritid.

– Men det är så otroligt roligt, det är som ett gift. Det är folk i alla åldrar som

dansar och man får mycket energi och vänner genom dansen. Det är ju det som är grejen, säger Tony.

Han menar också att dansen har bidragit till hans positiva syn på människan och att han vågar vara som han är.

– För att tordas dansa inför en jury måste man nog vara lite full i fan.

Tony undervisar även i dans och tycker själv att Let's dance är ett bra underhållningsprogram – men ibland undrar han om det inte är lite uppgjort vem som ska vinna.

– Ibland är det ju helt tokigt vem som åker ur och vem som får stanna, men nog vet juryn vad de pratar om. Sen är det lite kul att Tony Irvings positiva kommentarer alltid följs av ett "meen...". Så det är ju något jag själv också spelar på när jag undervisar, säger Tony och skratrar lite.

Vad säger kollegorna på Livgardet om ditt buggande och vinsten?

– Alla är stolta, så det blir glada tillrop, klappar och dunkningar i ryggen.

TEXT: JENNIE GRANSTRÖM/INFOS

FOTO: PRIVAT

FAKTA OM BUGG

Bugg är en svensk pardans som dansas till musik i fyrafjärdedelstakt i vanligtvis snabbt tempo. Dansen har inga fasta variationer utan är en helt improviserad dans där föraren för följaren i olika snurrar och turer. Bugg är tillsammans med foxtrot de vanligaste sällskapsdanserna i Sverige och den dans som har flest tävlingsdansare inom Svenska Danssportsförbundet.

FEMETTA

- testa din allmänbildning mot ledamöterna i Försvarsmaktsledningen. Den här gången är det Dennis Gyllensporre C LEDS INRI som svarar. Han fick 14 poäng – hur många får du?

EN DRYCK

5 poäng: Världens vanligaste sprittyp, ofta vattenfärgad. Ingen reglerad produktionsmetod.

4 poäng: Den brasilianska varianten heter cachaça. I Sverige tillverkas den i gotländska Träkumla.

3 poäng: Fram till 1970 fick alla brittiska flottister en daglig ranson av drycken.

2 poäng: Ena beståndsdelarna i en Cuba Libre. Den andra är Coca-Cola, plus is och citronskiva.

1 poäng: Jäst och destillerad sockerrörsjuice. Delar namn med fiskens ägg.

Dennis svar: VILKEN DRYCK? "Rom på 4. Jag har blivit rekommenderad att smaka Träkumla men ännu inte haft tillfälle att prova." VILKET KLÄDEPLAGG? "Här fick jag nyta av militärhistoriakunskaperna – trenchcoat på 5 poäng." VILKEN KONSTNÄR? "Michelangelo, 5 poäng. Björn Skifs 1 poäng." Vilken konstnär? "Rom på 4. Jag har blivit rekommenderad att smaka Träkumla men ännu inte haft tillfälle att prova." VILKET KLÄDEPLAGG? "Här fick jag nyta av militärhistoriakunskaperna – trenchcoat på 5 poäng." VILKEN KONSTNÄR? "Michelangelo, 5 poäng. Björn Skifs 1 poäng."

ETT KLÄDEPLAGG

5 poäng: Både Burberry och Aquascutum påstår sig ha sytt upp den första modellen.

4 poäng: Dubbelknäppt, traditionellt med tio knappar, slejf och stormkrage. Ofta i poplin.

3 poäng: Populär hos engelska officerare under första världskriget – manskap fick inte bära dem.

2 poäng: Humphrey Bogart i Casablanca och Peter Sellers som inspektör Clouseau bar plagget.

1 poäng: Klassiskt ytterplagg i otaliga varianter, bärs i dag av både män och kvinnor. "Skyttegravrock".

EN KONSTNÄR

5 poäng: Besjungen av Björn Skifs.

4 poäng: Högrenässansens mästare. Född 1475, död 1564 och begravnen i Florens.

3 poäng: Påstås felaktigt vara designern bakom påvliga schweizergardets färgglada dräkt.

2 poäng: Pietà är ett av hans mästerverk, taket i Sixtinska Kapellet ett annat.

1 poäng: Mannen bakom David-statyn. En änglalik Mikael, skulle man säga på italienska.

Försvara sitt land går före pressveck

I senaste numret av Försvarets forum fanns en text som handlade om hur man bär basker bättre. En bild på israeliska Nahal-brigaden visades som ett sorgligt exempel på att baskern fick bäras efter eget tycke och smak. Det förtjänar dock att nämnas att de israeliska elitförbanden sätter en ära i att prioritera huvuduppgiften; att försvara sitt land, framför pressveck, parader, pompa och ståt.

*Förbandsläkare
Marcus Nilsson, Livgardet*

Pressveck och försvar av landet – ett motsatsförhållande?

FOTO: COMCAM, FÖRSVARSMAKTEN

Synpunkter gör HRC bättre? Skulle inte tro det...

I senaste Försvarets forum står att läsa att "Synpunkter gör HRC bättre" – men det tror jag inte på! Under ett upprepat antal månadsslut under 2012 och nu 2013 har många reservofficerare (en del av Försvarsmaktens anställda personal) inte fått ut sin lön, trots omfattande tjänstgöring månaden innan. Detta har gång på gång påpekats av mig, tillika drabbad, som många av mina reservofficerskollegor.

Att få ut sin lön, och att få rätt antal dagar, är alltid förknippat med att man måste ringa en massa personer, tjata och till slut BE för att få sin lön. Som alla förstår så är detta inte acceptabelt. Framför allt så är det inte acceptabelt att felen uppkommer månad efter månad trots att vi alla blir lovade att HRC kommer att ta tag i vad som verkar vara ett större och ständigt närvarande systemproblem. Inget händer. Nu senast vid lön så var det flera RO som inte fick ut lön.

Därför är en rubrik av typen «Dina Synpunkter gör HRC Bättre» provocerande. Hur många månader och år av synpunkter behöver ni för att bli bättre? Eller är en major i reserven inte en betydelsefull anställd? En fråga varje anställd på HRC ska ställa sig är: "Hur skulle ni uppleva er arbetsgivare om ni

månad efter månad får ut er lön långt i efterskott och bara efter att ni ringt, tjatat, bönat och bett?" Ni som jobbar på HRC kanske slipper betala era privata räkningar varje månad. Men det behöver jag och mina reservofficerskollegor.

*Major Torsten Bernström,
reservofficer HKV ATS*

Vill alla bli truppare?

Jag satt här om dagen på ett logistikmöte vid mitt förband. Det presenterades data över bemanningen på de tekniska officersbefattningarna på garnisonen. Till min förvåning var endast cirka 50 procent tillsatta. Ovanpå det hade cirka 10 procent av de som satt på en sådan tjänst, inte en teknisk utbildning i bagaget. Är det så att ingen vill bli tekniker längre? Den senaste kullen på officersprogrammet hade endast två sökande till teknisk officer! Resultatet blev att den tekniska linjen för officerskullen 2012-2015 blev inställd.

Är det så att reklamkampanjerna som Försvarsmakten har producerat den sista tiden endast har lockat de som vill bli chefer, speciellt de som vill ta den snabbaste vägen? Jag tror ingen trupp blir nöjd av att få någon som har hastat igenom utbildningssystemet, en trupp blir nöjd över att ha materiel som fungerar. Och chefer som är erfarna och familjära.

Sergeant Melker Gren, Ledningsregementet

Får den som vill åka på utlandstjänst?

För vem är utlandstjänsten?

Jag är sedan förra året GSS/K på F 21 med arbetsort Uppsala. Ett av skälen till att jag tog jobbet är chansen att åka på utlandstjänst.

Som "redan anställd" söker jag tjänster under den rubriken på det enda stället tjänster annonseras, Försvarsmaktens hemsida. En av tjänsterna jag sökte fick en helt civil människa. Av en slump råkade jag träffa honom och han hade fått tjänsten för att det

inte fanns någon inom Försvarsmakten med tillräckliga kvalifikationer. En snabb jämförelse ger att jag var minst lika kvalificerad och dessutom hade sökt tjänsten. Det är fullt möjligt att det var något som han och jag inte kunde klura

ut som föll till hans fördel men vad jag kunde se var det inte så. Mitt andra exempel är när jag till min stora förvåning ser fyra tjänster till OMS i Afghanistan annonseras under rubriken "för dig som inte redan har en anställning i Försvarsmakten". Tre av dessa var jag fullt kvalificerad för men de ska alltså rekryteras utifrån? Det är få platser som många soldater ska slåss om men låt oss som redan jobbar inom Försvarsmakten ta platserna i första hand, vi är ju dom som jobbar i vardagen för 18 000 kr i månaden. Vi vill, kan och behöver chansen att åka.

*Ivar Edfeldt,
254. flygterminalpluton F 21
(två utlandstjänstgöringar)*

"Fosterlandet tackar dig"

16 april 1943. Mitt under brinnande världskrig övar den svenska ubåten HMS Ulven utanför Göteborg men går på en tysk mina. Samtliga 33 ombord omkommer. 70 år senare hedras de 33 av Första ubåtsflottiljen och Ubåtsklubben Nordkaparen på HMS Belos vid förlisningsplatsen. En av de närvarande ombord på Belos var Erik Brelen, 91 år – och den enda nu levande som tjänstgjort på Ulven.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

FÖRSVARETS FORUM, SE-107 85 STOCKHOLM

FÖRSVARSMAKTEN I ALMEDALEN 2013

Försvarmaktens roll och uppgifter står i fokus för vårt deltagande i Almedalen 30 juni – 4 juli 2013. Fullständigt program för Försvarmaktens medverkan i Almedalen 2013 hittar du på www.forsvarsmakten.se/almedalen2013

Försvarmakten är en av medarrangörerna på **Säkerhetspolitiskt sommartorg** – ett forum för säkerhetspolitiska diskussioner under Almedalsveckan. Mer information finns på www.sommartorg.se, där seminarierna webbsänds direkt och i efterhand.

Försvarmakten arrangerar och medverkar också i ett antal seminarier på **Försvarpolitisk arena**. Mer information finns på www.forsvarspolitiskarena.se, där seminarierna webbsänds direkt och i efterhand.

Är du på plats i Visby, missa inte att göra ett besök på **HMS Belos** som ligger i hamnen. Visning av fartyget tisdag 2 juli och onsdag 3 juli klockan 13.00-16.00, torsdag 4 juli 13.00-15.00.